

der: „at Ministerens Handling eller Undladelse er paabudt ved Lov, endelig eller foreløbig, fritager ham ikke for Ansvar, selv om han ikke har medvirket til Lovens Tilblivelse, saafremt Loven efter sit Indhold eller sin Tilblivelsesmaade er stridende mod Grundloven“. Altsaa, man opstiller som ubetinget Regel, at Domstolene, i dette Tilfælde Rigsretten, kunne underkende en Lov, fordi den er i Strid med Grundloven, og paalægge Ministeren Ansvar, fordi han har handlet i Overensstemmelse med den. For foreløbige Love, som der her særlig tænkes paa, følger det vistnok af sig selv, at de kunne tilside-sættes, naar de ere i Strid med Grundloven. Men for de endelige Loves Vedkommende er det et meget omtvistet Spørgsmaal blandt statsretlige Forfattere, om Domstolene overhovedet have Beføjelse til at underkende Lovgivningsmagtens i Lovene tilkendegivne Beslutninger, fordi de ere i Strid med Grundloven. Nogle sige: aldrig, andre sige: altid. Jeg finder, at der et stort Antal Tilfælde, hvor det er fuldstændig rigtigt, at Domstolene kunne underkende Love, nemlig alle de Tilfælde, hvor Grundloven har gjort sine Bestemmelser til Værn for Borgerne; i alle saadanne Tilfælde bør Lovgivningsmagten ikke kunne sætte sig ud over Grundloven, og Domstolene bør her være Borgernes Værn. Men der er andre Grundlovsbestemmelser, som ikke have den Karakter, og med Hensyn til hvilke jeg mener, at den Betragtning maa kunne gøres gældende, at det er Lovgivningsmagten selv, Grundloven har tillagt Myndigheden til at afgøre, om der er Strid til Stede eller ikke, f. Eks. de Bestemmelser, der angaa Organisationsspørgsmaal, som ikke berøre Borgerne, men allerhøjest Vælgerne indirekte. I disse Tilfælde mener jeg, at Grundloven maa antages at fastslaa — og det har ogsaa være udtrykkelig sagt —, at Afgørelsen af, om en Lov er stemmende med Grundloven eller ej, er Lovgivningsmagtens egen Sag. Bestemmelsen i § 1 gaar derfor for vidt, og der bør efter min Mening til Værn om Lovgivningsmagtens Suverænitet i visse Tilfælde tilføjes en Begrænsning omtrent saaledes: saafremt Loven ikke efter sit Indhold strider mod Grundloven og Af-

gørelsen af dette Spørgsmaal ikke maa antages at være forbeholdt Lovgivningsmagten. Andre Bestemmelser skal jeg ikke dvæle nærmere ved.

Justitsministeren (Alberti): Hvorvidt man i andre Lande har følt Trang til en Ministeransvarlighedslov, skal jeg lade være usagt. Det er muligt, at man ikke har følt en saadan Trang, og det kan jo saa igen skyldes baade Bestemmelser i andre Love og Udviklingen af de politiske Forhold i de paagældende Lande. Men det, der forekommer mig at have Betydning i den foreliggende Sag, er alene dette, om man her i Landet har følt Trang til en Ministeransvarlighedslov eller ej. Og i den Henseende taler jo allerførst og allerstærkest Bestemmelsen i Grundlovens § 12, som allerede fandtes i Grundloven af 1849. Denne Bestemmelse turde vise, at man paa den Tid, da Grundloven blev given, følte en stærk Trang til at faa en Ministeransvarlighedslov, idet man ikke henstillede som noget, man altid senere kunde forhandle om, hvorvidt man skulde have en saadan Lov eller ej; man slog tværtimod fast i Grundloven, at man skulde have den. Og at Trangen var til Stede, turde ogsaa fremgaa deraf, at Bestemmelsen blev gentagen i Grundloven af 28. Juli 1866. I Mellemtiden havde man jo ogsaa ved privat Initiativ søgt at føre en Ministeransvarlighedslov igennem, idet afdøde Monrad i 50'erne stillede et Forslag derom, der dog ikke blev vedtaget. I 1866, da den gennemsete Grundlov blev udfærdiget, følte man altsaa fremdeles Trang til at faa Grundlovens Bud opfyldt, man følte sig ikke tilfredsstillet ved de Regler, der mulig paa forskellige Punkter kunde udledes af Straffeloven, der jo blev given allerede den 10. Februar 1866, altsaa næsten $\frac{1}{2}$ Aar før Grundloven blev endelig vedtagen og stadfæstet. Og siden den Tid har der jo gentagne Gange ved privat Initiativ været gjort Forsøg paa at løse dette Spørgsmaal, og disse Forslag have opnaaet et stadigt voksende Flertal i det andet Ting. Det forekommer mig derfor, at hele denne Sags Forhistorie tilfulde viser, at man her i Landet har følt Trang til at faa en Ministeransvarlighedslov, og det forekommer mig desuden, at